

A szombattartók világszövetsége

A hitű zsidóság legifjabb világszövetsége, a Weltverband der Schomre Schabbos, Berlin, immár túlhaladta a szervezkedés kereteit és a cselekvés terére lépett. A zsidóság leghatalmasabb szervezete ez, mely Izráel alapfundamentumának mottójával indul harcba hitünk sarkalatos lelki klenódiáért.

Európának csaknem minden országa után e héten sürgönyileg Amerika zsidósága is csatlakozását jelentette be. A világszövetség Actions-Comitéjének agilis elnöke Dozent Dr. Samuel Grünberg, Berlin, immár azon fáradozik, hogy a Népszövetségnél accreditalja képviselőt.

A szövetség céljait 12 pontban állította össze. Mindmegannyi követelés, mely lendület és új életet ad az eddig szervezet nélkül működő szombattartó zsidóságnak. Az értékes programot kitarító energiával és áldozatkész munkával meg kell valósítanunk, mellyel megjavítjuk a hitű zsidóság existenciális és szociális helyzetét.

A világszövetség éberrel figyeli az államok törvényhozását min-

den olyan vonatkozásban, amely a szombattartók társadalmi vagy gazdasági kérdését érintik. Éberrel figyel a városi és községi statutumokra, a vasárnapi munkaszünet, munkaidő, alkalmazottak védelme bérfizetés szempontjából.

Statisztikai kimutatások, Országos Somr Sábosz egyesületek jelentései, egyéni tapasztalatok és eszmecserék alapján figyelemmel kíséri egyes államokban a szombattartók és azok alkalmazottai-

Tisztelettel ajánlom orth. כשר
saját termésű jászberényi
uradalmi boraimat
literenként P 1.20
ért. — Szíveskedjék értesíteni —
átvételi kötelezettség nélkül —
hogy minden hétnél szombati
jára, csütörtöki szállítással
hány liter bort óhajt rendelni. —
Teljes tisztelettel
Schwarz Sámuel
szőlőbirtokos
Budapest, Dob-utca 36.
Telefon: J. 379-13.

Hunfalvi jellemrajzok és epizódok

Irta: Guttman József, Torna.

II.

Midőn a Rebbe felszállt a kocsira, titkárja (Hausbocher) is melléje akart ülni, de a Mester felénk fordulva, nevemen szólított és intelt nekem, hogy üljek fel a kocsira. A Hausbocher szabadkozott, hogy nincs több hely, mire a Mester kezével intett, hogy szálljon le és így szólt: „Dehogyan nincs hely! Te szépen begyalogolsz és ő velem jön.“ De a Hausbocher restelven a dolgot, még egy kísérletet tett, rámutatván az én csomagjaimra, miszerint azokat nem lehet a kocsin elhelyezni. Erre már a Mester, az időtöltés miatt is boszus lett és

haragosan rászólt: „Te és a többi társaid segítenek neked a csomagokat bevinni, mert őneki okvetlen velem kell jönni kádíst mondani...“ Ezzel intett a kocsisnak az indulásra.

Pár perc múlva hazaérkezvén, a kocsiról leszállva, egyenesen a Bészhámidrosba mentünk, ahol már várták a Mestert a Minchó imához, sőt az előimádkozó is készen állott. A Rebbe egyenesen az előimádkozóhoz lépett és szólt neki, hogy engedje át a helyét nekem. Őszintén szólva nagy félelem vett rajtam erőt. Életemben még alig töltöttem be az előimádkozó szerepét és most egyszerre egy ilyen nagy teremben, a Mester közelében kellett ezen funkciót elvégezni. De a Rebbe szava parancs és nekem szent kötelessé-

gem volt azt teljesíteni. Uglátszik, hogy a rajtam erőt vett lámpaláz az egész ima alatt kísért engemet, mert nyomban utána hozzám lépett R. Jüdo Horovitz, a Mester veje és hangosan, hogy a Rebbe is hallja, mondá: „Nézd fiam, neked oly gyenge a hangod, hogy képtelen vagy ily nagy teremben előimádkozni. Ezért tanácsolom neked, hogy lakásodban rendes minjente szervezzél és ott előimádkozhatsz.“ Erre a Mester odalépett és ellentmondást nem tűrő hangon szólt: „Ezt én nem akarom! Az én kívánságom, hogy mint minden kádíst mondó árva, ő is kizárólag az én minjenemnél imádkozzon elő és ha még most gyenge hozzá, majd begyakorolja magát...“ Ezzel az ügy el is lett intézve.

Oly munkaadókat, akik szombaton dolgoznak, befolyásolni kívánja oly irányban, hogy bizonyos számú szombattartót alkalmazzanak, akik esetleg napi meghosszabbított munkával pótolják a szombat mulasztását.

Pénzintézeteket kíván alapítani, a szombattartók részére leendő hitelnyújtás megkönnyítése céljából.

Munkaalkalmakat keres szombattartók részére.

Veek-endét oly módon kívánja kiterjeszteni, hogy mint az már Amerikában több helyen bevált, 5 napos munkabeosztásnál a vasárnap mellett a szombat is beleessen a hétvégi szabadnapokba.

A német alapossággal megszervezett világszövetségre és annak működésére a hazai hasonló programmu szervezet teljes bizalommal tekint; benne és programjában ideálját látja, eszméi megvalósításának.

Dr. Groszmann Frigyes.

Az orthodox elv diadala Szerencsen

Amint annak idején jelentettük, a szerencsi orth. hitközségi januári választásain a vezetőség vallástalan kezekbe került. A hitűek a választást megpeticionálták és a minisztérium az Iroda felterjesztésére ideiglenesen a régi vezetőséget bizta meg a hitközségi ügyek intézésével. A Zsidó Ujság többször tört lándzsát amellett, hogy

orthodox hitközségek vezetői magánéletükben is valóban orthodoxok legyenek.

Ezen célkitűzésünk örvendetes megvalósításáról számol be alábbi szerencsi jelentésünk:

A szerencsi aut. orth. izr. hitközség folyó évi január hó 20-án megéjtett tisztújítását a tagok jelentékeny része petícióval támogatta meg, melynek folytán az Orth. Központi Iroda lefolytatta a vizsgálatot a benyújtott panaszra vonatkozólag. A vizsgálatot az Iroda megbízásából Németi Sándor nyiregyházi

hitk. elnök folytatta le. A kultuszminisztérium a Központi Irodának a vizsgálat eredménye alapján felterjesztett javaslatát magáévá tette, döntésében a kihirdetett választási eredményt megsemmisítette és a vizsgálat során kifogástalannak talált tiszta szavazatok alapján a hitközség elnökéül Kornitzer Salamont és a vezetőség tagjaiként a Kornitzer Salamon listáján szere-

Máczesz sütési jog bérbeadása

A kiskőrösi aut. orth. izr. hitközség, mint anyakönyvi kerület a máczeszütési jogot, amelynek jelenlegi bérlője 15.000 kg. máczeszt forgalmaz, — 10 évre haszonbérbe adja. Bérbevenni óhajtok július 15-ig küldjék be ajánlataikat alulírott elnök címére, aki érdeklődőknek részletes felvilágosítást nyújt.

Schwarzwerc Sándor
hitk. elnök.

pelteket jelentette ki megválasztottnak. A kultuszminisztérium ezen döntése, melyet gróf Klebelsberg Kunó irt alá, a napokban érkezett le a hitközség elnökségéhez, ami után az előjáróság hozzáfoghat kitűzött programjának megvalósításához, melyre az előjáróság összetétele, de különösen az annak élén álló elnök közismert agilitása és alkotóképessége kelendő garanciát nyújt.

A hitközség előjárósága a következő tagokból áll: Elnök: Kornitzer Salamon. Alelnök: Mandula Sándor. Templom-előjárók: Leimann Kóbi és Friedmann Sámuel. Pénzügyi előjáró: Perlstein Adolf. Gazdasági előjáró: Selymes Árpád. Ellenőr: Stark Dezső. Előjáróság: Gál Mózes, Kornitzer Illés, Grosz Lipót, Dicker Zsigmond, dr. Groszmann Ignác, Goldstein Henrik, Reichard Ödön, Groszmann Izidor, Deutsch Ignác, Vadász Samu, Farkas Dávid, Grünstein Dezső, Steiner Kálmán és Rogner Bernát. Számvizsgálók: Neumann József, Goldschmied Samu, Groszmann Miksa, Kertész Sándor és Salczér József.

Az új előjáróság mandátuma 3 évre szól.

Akarjátok szent jesiváink fennmaradását? Dolgozzatok a Tomché Jesivosz Sábosz sikere érdekében!

Másnap mindazok, akik a Mesterrel már Poprádon találkoztak, nem jelentkezték nála ismét. Engem azonban behivatott és kért, hogy referáljak neki megboldogult Apám utolsó napjairól, haláláról és temetéséről. Meghatoltan és könnyezve hallgatta végig a referátumot, miután megvizsgálta lelkemre kötötte, hogy kétszer naponta tanuljak egy-egy perek Misnájeszt, gyakrabban irjak haza anyámnak levelet és nehogy bánatomról említést tegyek neki, ellenkezőleg, még én vigasztaljam meg őt. Mert — ugymond — az ő helyzete szomorubb mint az enyém, minthogy én itt a jesivában társaimmal elszórakozom és felejték, de ő otthon nem tud felejtetni, mindig előtte van az a nagy veszesség...

Végül egy fontos tudnivaló; egy „Máásze ráv“. Midőn a 11-ik hónap végén szokás szerint felhagytam a kádís-mondással, a Mester meghagyta nekem, hogy — az előimádkozással — csakis egy napot szakítsak meg, már másnap ismét felszólított az előimádkozásra és intézkedett, hogy állandóan, a Jahrzeit napjáig előimádkozzak, de vigyázzak, hogy szokásomhoz hiven az árva-kádíst ne mondjam.

II. Intermezzo egy neológ publicistával

18 évvel ezelőtt, Szabolcsi Miksa a Tátrában üdülvén, egy napra Hunfalvára is ellátogatott. Látogatásának részleteiről akkoriban beszámolt lapjában, úgy a jesiváról, mint a Mesterről, akiről hódolatteljesen emlékezett meg. Volt azonban ennek a látogatásnak

egy pikáns részlete is, amit Szabolcsi elhallgatott, vagy mondjuk, elfelejtett megírni.

Az orthodoxia eme őszinte elensége, aki elvi harcaiban a legnagyobb rabbitekintélyeket sem respektálta, Hunfalván kénytelen volt a Mester előtt a hódolat zászlaját meghajtani.

... — „Szabolcsi vagyok...“ — mutatkozott be és midőn a Mester örömeinek adott kifejezést, Szabolcsi imigyen folytatta: ... „a tréfi újságnak a szerkesztője...“

— Sejtettem... felelte a rebbe lakonikusan.

A beszélgetés folyamán Szabolcsi furfangos ügyességgel a témát vallásfilozófiai problémákra és a németországi reform-ideákra terelte, hogy ezen a téren a Mesterrel vitát provokáljon... A

Nem szabad hamisan citálni!

A Zsidó Ujság 20. számában a következő szerkesztői üzenet olvasható:

— W. E.: Igen szépen megírt cikket sajnos nem közölhetjük, nem vághatunk elébe a hivatott rabbik döntésének.

A címzett most egy felekezeti lapban nagy emfázissal azt akarja elhárítani, hogy lapunk a metszők érdekeinek ellensége s azért nem közöltük a cikket. Ez nem áll! A Zsidó Ujság fennállása óta mindig hangsúlyozta, hogy a hitközségi élet egészséges fejlődésének alapja a törhetően ellátott hitközségi tisztviselők és semmiféle orthodox ember előtt nem kell hangsúlyoznunk, hogy a hitközségi tisztviselők elitje a mi vallási felfogásunk szerint kétségkívül a *sachtim* rétege. Vannak a tisztviselő problémánál természetesen más szempontok is, amelyeket tekinthetünk kell vennünk. Nem is kívánhatjuk tőlünk senkinek, hogy az egyesület szócsöve (Kampf organ) legyen vagy pedig arra igyekezzünk, hogy a tisztviselőegyesület harci szervezetté fejlődjék. A mai időben amikor a hitközségek s a *báalébáim* helyzete anyagilag oly ingatag és oly szomorú, kénytelenek vagyunk e szélsőségek között bizonyos rezerváltságot rákényszeríteni magunkra. Pártatlanságunk megköveteli tőlünk, hogy a kérdés pro és kontra való megvilágításának helyet

adjunk lapunk hasábjain. Legszívesebben vennők mindig, hogy minden eminens orthodox úgnél az igazán illetékesek: a főbbik, a rabbik, a hitközségi vezetők és tisztviselők krémje nyilvánítaná véleményét. Az olvasóközönség bármelyikétől is közlünk véleménynyilvánítást, ha valami új szempontot vagy megszívlelendő gondolatot tartalmaz, még akkor is, ha nem fedi teljesen a mi nézetünket.

Attérve arra a kérdésre: vajon

Schück

orthodox fiuinternátus
Budapest, Kertész-u. 32.

Bennlakó diákok szeretetteljes gondozásban részesülnek.

Kóser makaróni

tarhonya és vékonytelttel a legfinomabb tojásos minőségben kapható. BERGER ARZÉN, térszágára, BELED. — Képviselek keresteknek.

Paplanért

első útja a Speciális Paplan-üzletbe legyen!
Bpest, VII. Kertész-u. 35.
Átdolgozást is olcsón vállal.

helyes-e, hogy a metszők anyagi és erkölcsi érdekeik védelmére csak családtagjaikat részesítsék a kabóló-képesítéshez szükséges gyakorlatban — azt hittük, hogy a kérdés egyelőre nyugvópontra jutott. A Zsidó Ujság-ban ugyanis Schnitzler Fülöp a tisztviselőegylet alelnöke nyilatkozatot közölt, a melynek értelmében az egyesület visszavonta a képesítés megszorítására vonatkozó határozatát és mint vallási kérdést — igen helyesen — az országos rabbibizottság döntése alá bocsátja. Grünwald Mór békéscsabai alelnök fejtegetése is lényegében ezt tartalmazta. W. E. ur cikkét éppen ez oknál fogva nem tartottuk közlendőnek. mivel ő a Sülchon-Orüch-ra hivatkozva, tovább károskodott a *sachtim*-charzók mellett, anélkül, hogy bevárta volna a Sülchon-Orüch idevágó paragrafusának a rabbibizottság által való interpretálását. W. E. ur szerkesztői üzenetünkben kihagyta a legfontosabb részt, még pedig ezt: „nem vághatunk elébe a hivatott rabbik döntésének.”

Ez nem jóindulatu eljárás, mert tisztviselőellenes tendenciát tulajdonít nekünk, teljesen igazságtalanul. És ez az eljárás nagyon hasonlít a *Luzsénszky* vagy a *Rohling-féle* talmodcítításokra, ahol a citátum helyes volna, ha — egyik rész nem volna elhallgatva.

Mester azonban ügyesebb stratégiának bizonyult és merész iveléssel a témát a hajdani tóranagyságoknak Németországban levő sirjaira terelte, amely téren Szabolcsi, utazásai révén, otthonos volt. Csak később vette észre Szabolcsi, hogy a Mester legőzötte őt és mint őszinte ember beismerte ezt előtte és megkérdezte, miért épen a holtak, a sirok témája szerzett a Mesternek olyan élvezeteket...? A Mesternek imponált ezen beismerés és maliciózus mosollyal válaszolt, idézve *Kajhelesz* szavait: „És dicséretem én a holtakat, azokat, akik már rég meghaltak, inkább mint az élőket, akik még életben vannak...”

III. Az „öreg tudatlan”

A R-bbe tudományos nagyságával és jámbor lelkületével pár-

huzamosan járt az ő szerénysége. Egyizben, midőn rendes szemeszteri megnyitójában tanítványait szorgalmas tanulásra buzdította, a következőket mondotta:
— Tanuljatok fiaim szorgalmasan, nagy jövő vár rátok. Én már — sajnos — öreg tudatlan maradtok, de ti még fiatalok vagytok, nagy szorgalommal még jeles tudósokká válhattok...

IV. Hízogó pofonok

„Aki visszatartja vesszejét, gyűlöli fiát, de aki szereti, idején keresi föl fenytéssel” mondja Salamon a bölcs (*Mislé 13*). Eszerint tehát a bot, a vessző, a nevelés egyik főkeleke, szinte egy *conditio sine qua non*! Az a szülő, vagy tanító, aki a nevelés hivatását mégis eme szigorú eszköz mellőzésével teljesíti, művésznek

mondható. Ilyen művész volt szeretett Rebbenk is, a pedagógia nagy mestere! Ámbár a jesivára zöme állandóan a legjobb elemekből rekrutálódott, ritkán bár, de akadt némi salakja is. Mégis, alig fordult elő, hogy a Mesternek meg kellett volna dorgálni valakit. Ha egyik tanítványa nem jól viselkedett, vagy a kihallgatáson nem tudott kellőképpen felelni, szolid szavakkal moralizálta őt: „Látod, milyen rossz fiu vagy — szólt hozzá — ha akarnál tanulni, tudnál, mert jó fejed van hozzá...” És ez elég volt az illetőnek, mert az egész jesiva előtt szégyelte magát és vigyázott a jövőben. *Egyetlenegyszer* történt, hogy a Mester megpofozta egyik tanítványát.

(Vége következik.)

Nagyjaink szózata!

— Lapzárta után érkezett táviratok —

Mint már vezércikkünkben kifejtettük, jesivánk létérdeke, hogy az ezidei »Tomché Jesivósz Sábosz« eredménye felülmulja az összes eddigiekét. Nagy rabbijaink lapunkhoz intézett külön táviratukban is ezt kérik. Ma, csütörtökön, — lapzárta után, — sürgőnyt kaptunk a budapesti, mádi, váci, b. szt. mihályi, n. kallói, debreceni, csornai és győri főbbektől, melyben tekintettel az összes jesivák válságos helyzetére, lapunk útján is ismét kérik a hitközségeket és a zsidó közönséget, hogy mindenki tegyen meg minden lehetőt az ezidei »Tomché Jesivósz Sábosz« különös s'kere érdekében.

Budapest. Mindenkit kérek, hogy adakozzon Sábosz-Bámborkor a Tomché Jesivósznak.

Reich Koppel.

Büdszentmihály. Jesivák rossz anyagi helyzetére tekintettel, kérem felhívni közönség figyelmét jesiva-nap minél fokozottabb támogatására.

Grünfeld főrabbi.

Má d. Tekintettel jesivák válságára, kérem jesivanap sikeres forszírozására közönséget okvetlen felhívni.

Winkler, főrabbi.

Vác z. Pársesz Bámidbor megtartandó tomché jesiva szombatra legmelegebb pártfogást kér Silberstein főrabbi.

Nagykálló. Kérek mindenkint jesivák érdekében, Weisz Gáspár Hagyományban megjelent cikkét figyelembe nem venni, kérem Győrt támogatni mind eddig.

Bródy főrabbi.

Debrecen. Ávákés hákhilajsz litmoch chevro tomché jesivajsz be-Raab besábosz háboó, nóchücz hü meajd.

Strasser főrabbi.

Csorna. Tekintettel jesivák válságára, kérem közönséget, jesivanap sikerét minden tekintet nélkül hathatósan előmozdítani.

Kohn főrabbi.

Győr. Minden zsidó szent kötelessége Tóra ünnepe előtt a jesivákat támogató egyesületek erején felül áldozni.

Snyders főrabbi.

Wesilla mosás a legideálisabb

A pesti nagy hitközség elnököt szeretne választani

Már a napilapokba is belekerült a pesti kongresszusi hitközség elnöki székének ügye. Illő tehát, hogy mi is foglalkozunk vele, természetesen csak abból az egy szempontból: milyen tanulságot rejt számunkra, orthodoxokra a most folyó választási küzdelem.

S itt mindjárt megállapíthatjuk, hogy a gondolkodó ember világosan látja, hogy a helyzet jellegzetességét egy furcsa körülmény adja meg. Az ugyanis, hogy bárha egyesek izgulnak, ki lesz az elnök, de tulajdonképpen választási harc nincs. Konventikumokat tartanak, kullisszák mögötti tárgyalások folynak, de nyoma sincs annak, amit demokratikus országokban vagy élénk zsidó étellel bíró közösségekben tapasztalunk ilyenkor. Elsősorban feltűnik, hogy milyen sok neve pertraktálnak. Kezdődik dr. Glücksthal Samunál az eddigi alelnöknél. Az ő jelölése ellen van a demokraták egy része országpolitikai okokból, a miért is párhívuket dr. Hajdu Marcellt szeretnék mindenestre melléje adni alelnöknek. Beszéltek báró

Kohner-ről az országos iroda elnökéről, de őt minden alkalommal emlegetik, és választásra nem kerül a sor. Állandó jelölt budai Goldberger Leó és Vida Jenő, két igen gazdag gyáros. Néhanapján egy-egy organumban egy-egy kísérleti ballon feleresztetik egy ismeretlen nagyság érdekében. De hát már a német költő is mondja: „man merkt die Absicht und wird verstimmt”. A demokraták körében is vannak surlódások: vannak „orthodox” demokraták, akik az igazi Vázsonyikultusz letéteményeseinek tartják magukat, és vannak neológok is, a

kik nem törődnek a régi jelszavakat hangoztatókkal. A két frakció viszálykodik. A helyzet állítólag az, hogy jelenleg az összes előjárók már lemondtak, kivéve egy-két demokratapárti előjárót. Mikor e sorokat írjuk, kolportálják azt a hihetetlennek látszó hírt, hogy meg akarják választani a 70 éves Székely Ferencet.

Mindezek a kombinációk azt mutatják, hogy a fentnevezett férfiak egyike sem ambicionálja komolyan az elnöki állást. Hihetetlennek tartjuk ugyanis, hogy komoly ambíció esetén nem igyekeznének egy kis agilitással s áldozatkészséggel valamilyen hangulatot kelteni a szélesebb nyilvánossággal. Egyelőre ugyfest a dolog, hogy az elnöki széket esetleg elfoglalná mindegyik, de áldozatot érte hozni egyik sem. E vonakodásnak az oka többféle lehet. Elsősorban a hitközség pénzügyi helyzetének kedvezőtlenessége. A néhai Léderer által inaugurált rendszer csak az infláció alatt virágzott csak az infláció alatt virágzott. Most itt van a nagy amerikai kölcsön, a sok tervbevett munka mint terhes örökség. Ezt nem akarja senki vállalni. A tisztség elvállalásához szükséges nagy szeretet sincs meg. A választás előkészítése politikai klubokban történik és így nem alkalmas a dolognak a szélesebb rétegekben való népszerűsítésére, hisz 200-300 embernek pár vezére intézgeti a dolgot.

Mindezeknél fogva is tanulságos az elnökválasztási kampány. De fontos is. Fontos, hisz a magyar zsidóság egy harmadrészt magában foglaló hitközségről van szó, de tanulságos arra nézve, milyen irányban kell az igazi *kehiló*-életnek fejlődnie. Oly szeretetet kell ébreszteni a széles rétegekben a zsidóság ügyei iránt, hogy az arraválókat serkentse az aktív közreműködésre. Olyan értékes legyen a hitközségi dignitás, hogy érdemes legyen érte harcolni nyíltan. Ennek előfeltétele: a szélesebb néprétegek között érdeklődést kelteni. A szélesebb néprétegeket pedig nevelni kell az igazi zsidó értékek megbecsülésére.

Orth. Orth.
כשר כשר
gyermeküdülő
a Magas Tátrában
Felsőruzbach-fürdőn
(Szepes m., 758 m.)

Napi ötszöri étkezés, lakás, villanyvilágítás, felügyelettel **35 csk** (P 5.80). — Felvilágosítást nyújt: **Dr. Somogyi Sándor, Kupele Vysné Ruzbachy.** (Szepes m.)

Reflexiók

Irta: FISCHER FÜLÖP, sárospataki főrabbi

Friedländer Vilmos, helyben hitoktató, felhívta figyelmemet néhai tanítójának, R. Semüél Ehrenfeld z. c. l. »Chászám Szajfer« című művére, ahol (I. rész 1 l. és t.) az általam már korábban idézett Chászám Szajfer-féle responzumból (J. D. 236.) kiindulva, bőven lesz megtárgyalva, vajjon lehetséges-e jelen időkben is a közös áldozatok és a peszách-áldozat bemutatása.

Ugyancsak említett felhívta figyelmemet a Chászám Szajfernek egy, a z áldozati kultusz jelentésére vonatkozó, valóban zseniális megjegyzésére. (Idézve »Jád Jiszroél«-ben 95. old.) Ugyanis Maimonidesz látszólag ellentétbe kerül saját magával. Miglen a Mórében — mint azt már az áldozati kultuszra vonatkozó cikksorozatumban megemlítettük, — azt írja, hogy az áldozatok bemutatását azért hagyta meg a Tóra, nehogy Izrael a többi pogány népek példájára a bálványoknak áldozzon, tehát ez csak prohibitív, óvintézkedésszerű jelleggel bírt, addig ugyancsak Maim. Hilchajsz Meiló 8. fej. 8. pont azt írja, hogy az áldozati törvények az u. n. »chükim« osztályához tartoznak, melyeknek mélyebb értelme ismeretlen számunkra. Ugyancsak megemlíti a »Ch. Sz.« Nachmánidesz azon elvetését, hogy miképpen állíthatja Maim. azt, hogy az áldozati kultusz csak óvintézkedésszerű jellegű volt, hiszen már az első ember, Ádám, később pedig Nájách is bemutatott áldozatot, akkor pedig nem léteztek bálványimádó népek!

Mindezeket a nehézségeket a Chászám Szajfer egy valóban szellemes ötlettel oldja meg. Ugyanis azt mondja: A valóság-

ban maga Maimonidesz is koncepcióval, hogy az áldozati kultusz mélyebb értelme van. Ebben az értelemben írja ő Hilchajsz Meilóban, hogy »vechol hákorbónajsz külön miklál háchükim hén.« S ezért mutattak már Ádám és Nájách is be áldozatokat. Csakhogy tekintettel arra, hogy később a pogány népek bálványait tisztelték is áldozati kultuszt létesítettek, azt vártuk volna, hogy a Tóra ezt Izrael számára be fogja tiltani, miként ez a málcévóval is történt. (L. Rásit, Devórim, 16. f. 22. vershez.) Ezért mondja Maim. a Mórében, hogy az áldozati kultusszal nem lehetett így tenni, mivelhogy akkoriban olyan mélyen be volt idegződve az áldozati kultusz szükségességéről való hit az emberek tudatába, hogy félni való volt, hogyha a Tóra ezt a legális keretek között is meg fogja tiltani, úgy akkor az a leküzdhetetlen szükségérzet illegális uton módon fog kielégülést keresni. De majdan, hogyha a pogány áldozati kultusz teljesen meg fog szűnni, az áldozati kultusz valódi mély értelme teljes világosságában fog számunkra kibontakozni. S ez a »Ch. Sz.« szerint értelme a Midrás mondásának: »S kellemes lesz az Örökkévalónak, Jehúdó és Jerúsolájim minchója, mint a régi időkben és mint az előbbi esztendőknél.« Mint a régi időkben, azaz mint Noé napjaiban és mint az előbbi esztendőknél, azaz úgy, mint Hevel (Ábel) idejében. T. i. hogy a messiási korszak eljövetelkor az áldozás mélyebb értelme ugyanolyan tisztán megvilágításban fog lenni előttünk, mint Ádám és Noé idejében, midőn még semmi féle óvintézkedési tekintetek sem tették szükségessé azt.

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—92, 93, 94, J. 408—92

Ilyen, valóban zseniális és mélyenjáró módon szünteteti meg a nagy Chászám Szajfer a Maimonidesz egyes állításai között fennforogni látszó ellentétet, valamint a Rambam és Rambán közötti véleménykülönbséget.

Legvégül még meg kell említenem, hogy egy tóramagyarázó, Semoosz könyvének végén található befejező megjegyzéseiben, Maimonidesz szintén azok között sorolja fel, kik a szentélynek és az áldozati kultusznak mélyeséges szimbolikus értelmet tulajdonítanak és erre vonatkozólag Maimonidesz »Pirké háháclochó« című munkájára utal. Mivelhogy utóbbi munka teljesen ismeretlen előttem és sehol másutt (Maim. egyetlen biográfusánál sem!) megemlítve nem találom, nagyon kérem e lap olvasói közül azokat, kik erről felvilágosítással szolgálhatnak, hogy azt tenni el ne mulasszák.

Herskovics József törökszentmiklósi ker. rabbi volt szives figyelmemet felhívni a Jád Hácházokó következő helyére: »Szombatjaimat őrizzék meg és szentélyemet tiszteljék.« Miként a szombat megőrzésére vonatkozó törvény örökös, akként a szentély tiszteltére vonatkozó is örökös. (H. Bész Hábechiró 7. fej. 7. pont.) Továbbá felhívja figyelmemet a Midrás Vájikró Rábó 22. fejezetére. Ez a hely ugyanis azt bizonyítja, hogy Maimonidesznek az áldozatokról vallott felfogása a Midrásban analógiával bír.

Hajszálok kiirtása

hölgyeknek arcról, karról, ráncok, szepplők, pattanások, összes szépséghibák szakszerű kezelése. Szemölcsirtás „Miracle” hajeltávolító szer szétküldése utasítással, 25 éve legtokéletesebb.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em.

Mussolini nyilatkozata az olasz zsidók helyzetéről

A pápai állam helyreállítása az olasz miniszterelnök politikai és diplomáciai mesterhúzása. Mussolini ezzel megoldott egy felszázad óta problematikusan huzódó ügyet. Egyes oldalakon a Valikánnal történt megegyezést reakciónak minősítettek, mivelhogy jogilag visszaállítja a régi kánoni törvényt Róma város egyik területére, amelyen például a középkori zsidóellenes intézkedések érvénye újra helyreállt, habár csupán elméletileg. A zsidó közvéleményt éppen ezért rendkívüli módon érdekli majd az a hivatalos nyilatkozat, amelyet Mussolini tett június elsején Jacob Landau, a zsidó hírszolgálat direktora előtt.

— Az új megegyezés — mondta a miniszterelnök — a zsidó közösség helyzetét megjavította, ha ugyan erre rászorult. A zsidó és protestáns egyházak hivatalos vallásközösségeknél vannak elismerve és ugyanazokat a jogokat élvezik, mint a katolikus egyház. A rabbinak joga házasságkötéseket eszközölni, épügy, mint a katolikus papnak. Ismétlem, a konkordátum a zsidó községek helyzetét megjavította, amennyiben ezek az államokban ugyanolyan alapelvek szerint szabályozza, mint a katolikus egy-

házak az államhoz való viszonyát. Mint az Amerikai Egyesült Államokban, ugy Olaszországban is egyház és állam egymástól el van választva. Ezt bizonyítja az, hogy minden olasz embernek joga van polgárilag vagy egyháziilag házasságot kötni. Csak két tekintetben érintkezik állam és egyház egy közös befolyási szférában: a vallási oktatásban és házasságkötési rítus teljesítésében. De e tekintetben minden egyház egyforma jogokat élvez. A zsidó szülőknek joguk van gyermekeiket a katolikus hitoktatástól visszatartani. Rómában csak 100 zsidó gyermek jár zsidó iskolába. 60.000 zsidó lakik Olaszországban, 15.000 Rómában, 10.000 Milánóban, 5000 Triesztben és 1000 Nápolyban. Kisebb városokban nem lehet a zsidók számára külön iskolákat alapítani. Róma egyik városrészében a fasiszta iskola egyik csoportja, a »Balila« zsidó. Szombaton körülbelül 600 zsidó tanuló megy a templomba.

— Olaszországban a zsidó szabad ember, egyenjogú olasz polgár. Az olaszországi zsidó letelepülés 2000 évnél idősebb, a legrégibb egész Európában. A zsidó már Caesar megöletésénél is gy-

Kiváló minőségű

Hutter

שר שזר szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: Hutter József szappangyár és Olajipar r. t. Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon: J. 461—92, 93, 94, 408—92.

szolt és azóta több mint 20 századon keresztül résztvevett ennek az országnak történetében az összes sorsváltozások között.

Amint látjuk: az olasz állam tényleg egyenjogúságot ad zsidó polgárainak. A baj csak az, hogy ez az egyenlőség igen kevés zsidóra terjed, lévén az olaszországi zsidók száma nagyon csekély. A gólus visszassága éppen az, hogy a zsidó emancipáció ott van megvalósítva, ahol — nincs zsidó. A mit pedig Mussolini az olasz zsidóság belső életéről mond, az elég szomorú. Egy adat is fényesítő módra bevilágít a nagy zsidótlanságba. 15 000 római zsidó közül 100 zsidó gyermek kerül ki, aki zsidó iskolába jár. Az egykori nagy olasz zsidóságból az állandó vegyesházasságok s a kitérések csak hirmondókat hagytak meg. Az elzsidótlanosítás és a kitérés ügyét szolgálta. Az ateista vagy szabadgondolkodó zsidó apa utódai rendszeren már keresztény hívők, legalább hivatalosan.

Wessila mosás a legideálisabb

WEISZ LIPÓT uri-szabó

BUDAPEST, TERÉZ-KÖRUT 31.

Műhelyemben a legkényesebb izlést is kielégítő férfiruhák

elsőrendű kivitelben

elnyős áron készülnek! — Több rendelés esetén vidékre is megyek!

Keksz, teasütemény, kétszersült, csokoládés desszert, Nápolyi, piskóta, mézesgyártmányok- és piskótakülönlegességek
5 kilógrammos postadobozban is beszerezhetők

Weisz Mór orth. kóser keksz-, kétszersült- és teasütemények gyárában

Budapest, VII., Dob ucca 22. A bpesti orth. hitközség felügyelete alatt. Telefon: József 423—65.

— Gyártmányaim tej, ill. vaj nélkül készülnek! —

Egy keresztény király hires rabbi-unokája

A »Sááré Jiczchok« című mű, mely a zsidóság három alap-tételeit: a Tóra, a hit és a jótékonykosságot tárgyalja, rabbinikus körökben igen nagy népszerűségnek örvend. E mű szerzője Rabbi Jiczchok ben Avrohom amszterdami rabbi volt, aki »Rabbi Jiczchok ger« név alatt is ismeretes. Családi nevét nem említi meg a művében, egyik héber versének kezdetéből azonban megtudjuk, hogy Groombloom volt a neve és XXII. Károly svéd király leszármazottja.

Rabbi Jiczchok Ger áttérésének története a következő:

A XVIII. század elején Svédország ugyyszólván zsidómentes volt. Egyetlen zsidónak sem volt szabad átlépnie a svéd határt, ha csak nem akarta magát kitenni hosszú kényszermunkának, majd kiűzetésnek. És akkor, abban a zsidókra nézve puszkaporos atmoszférában történt, hogy egy egész család: férj, feleség és két gyerek, nyilvánosan elszakadt a kereszténységtől és zsidóvá lett. Ez a család pedig a gróf Groombloom család volt, egyike a legelőkelőbb svéd arisztokrata családoknak. A gróf akkor már 69 éves volt, de a zsidóság iránti szeretetét már gyermekkorától magában hordta. Anyja közeli rokona volt Steinbock svéd generálisnak. Általában úgy tudták, hogy gróf Groombloom igazi atyja XXII. Károly, svéd király, amiről egyébként Rabbi Jakov Emden »Tajrasz Haknoajsz« c. művében is megemlékeznek. Midőn (az akkor 5 éves gyer-

mek) anyja halálos ágyán volt, a lelkére kötötte, hogy majd, ha felnőtt tanulmányozza a zsidó bibliát és bár még nem igen tudta fel-fogni teljesen a szavak értelmét, azt esküvel meg is fogadta. Anyja halála után Steinboock magához vette a kis gyermeket, akét később katonai iskolába adott. Huszonhat éves korában belépett a svéd hadseregbe és később, amidőn Svédország és Dánia között kitört a háború, a fiatal gróf Groombloom hősiességével kitüntette magát. A háboruban súlyosan megsebesült és hosszabb ideig feküdt a stockholmi kórházban. Az anyja halálos ágyánál tett fogadalomról régen megfeledkezett.

Egyszer aztán megjelent álmában az anyja és figyelmeztette fogadalmára. Erre a fiatal gróf megvásárolta Mózes 5. könyvét, majd pedig a próféták könyveit és azok tartalmát elejétől végig gondos tanulmány tárgyává tette. Áttanulmányozta a kommentárokat is és ha valahol nem tudott eligazodni, magyarázatot kért zsidó tanítóktól. És minél mélyebben hatolt bele a zsidó tanba, annál látni látta, hogy a zsidóság iránti szeretet. Egy napon aztán levonta a konzekvenciákat és feleségével meg gyermekeivel — akik osztottak nézetében — áttért a zsidósághoz. Három fia felvette a Jiczchok, Doniél, Mátiszjo hü, két lánya meg a Sára és Lea nevet.

A gyakori üldözéseknek kitéve elhatározta, hogy elhagyja Svédor-

szágot, amihez 1749-ben meg is kapta az engedélyt. Családjával együtt Amszterdamba költözött, ahol eleinte kissé tartózkodóan viselkedtek vele szemben, midőn azonban látták őszinte vallásosságát és zsidó szeretetét, forma szerint is felvették a zsidó szövetségbe és hitközségbe.

Avrohom Ger, — ezt a nevet vette fel — 1751-ben meghalt. Az amszterdami zsidók pártját fogták a gyerekeknek. A legidősebbet, aki a Jiczchok nevet kapta, Rabbi Meir Ganz, egy gyémántszőlő vette magához, ki egyébként igen képzett talmudtudós volt. Az ifjú olyan szeretettel tanulta a Tórát és amellett oly rendkívül éles esze volt, hogy mindenkit bámulatba ejtett. Nappal szorgalmasan gyémántot csiszolt, az éjjeleit pedig a Talmud fölé hajolva töltötte el. Így nagy talmudtudós vált belőle, aki azonban keze munkájából élt. Később kiadta a »Sááré Jiczchok« című művét, mely először 1780-ban jelent meg. Később, midőn a legjobban ment neki, a hitközség előbb az »Écz Háchajim« nevet viselő jesiva vezetőjéül, majd alrabbijává nevezte ki. Midőn 1797-ben Amszterdamban megalkult az új »Adasz Jesürüm« hitközség, főrabbijául Jiczchok Ger ben Avrohomot, (azelőtt gróf Groombloom) választotta meg. Meghalt 1807-ben.

Kundmachung

Wirkungsvolle in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** u. s. w. Gast-u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigen Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P aufwärts, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. — Mein **אויף פערק, Preis: 1.20.**

Rabbiner Israel Braun
Budapest, Szövetség ucca 43.

Sirkövek Pfeifer és Heszky
-köfő: agó mesterek
(Ujtemető, villamos-megálló)
מטבח

Telefon: J. 359-61. — Városi üzlet: VII. Károly-körút 5. Telefon: J. 349-95.

— A ház lebontása miatt olcsó árusítás! —

POLLÁK SAROLTA-féle **Miracle szeplőkrém, Miracle epeszappan** 25 éve a legidőkétebb, ártalmatlan. Biztos. — Szétküldi: Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, Andrásy-ut 38. I. (Párisi áruházal szemben.)
Kérjen prospektust!

Iparos jesiva (?)

Közreadjuk alábbi fejtegetést, anélkül, hogy minden konkluziójával egyetértelnénk.

A mióta a *Zsidó Ujság* hasábjain felvetődött az iparos-jesiva kérdése, alig mulik el egy hét véleménynyilvánítás nélkül. E véleménynyilvánítások igen sokszor megszívlelendő, Tóraszeretettől fakadó valamint a Tóratanulás fontossága tudatától telített gondolatokat tartalmaznak. És én mégis szomorúsággal olvasom a fejtegetéseket. Fáj ugyanis, hogy illetékes rabbik egyáltalában nem reflektálnak s nem járulnak hozzá a kérdés tisztázásához. Szinte érthetetlen, miért is viseltetnek ilyen nagyfontosságú ügyben közönnnyel azok, akikben egyébiránt a zsidóság ügyeiben való „áchríjűsz“ felelősségérzet mindenkor díszes módon ki van fejtődve. Az illetékesek felvilágosíthatnák a közvéleményt esetleg arról, hogy az iparos-jesiva ártalmas a zsidóságra, esetleg arról, milyen módon egyeztetethők össze a vallásosság és a jelenlegi gazdasági helyzet ellentétei. De legalább adnának már kifejezést véleményüknek. Ezért hálával tartozunk Alexander Vilmos urnak, hogy próbálja leírni az ajkakat némaságban tartó közönyt zárjait, — habár nem vagyok Alexander Vilmos nézetén. — Én igenis ajánlom az iparos-jesivák felállítását a következő okokból:

A Tomché Jesivósz vezetősége megállapíthatja a tényt, hogy a jesivák növendékeinek száma — sajnos — csökken. E jelenség oka a gazdasági krízis. Merem állítani, hogy a *Zsidó Ujság* belsejében megjelenő fejtegetések e tekintetben

nem volnának oly meggyőzőek, ha az apróhirdetések nem volnának tele volt böcherek, volt talmudisták részéről a kereskedelem és iparban való elhelyezkedési ajánlközásokkal.

Meg kell még jegyezni azt a tényt is, hogy az új elhelyezkedés

Csodaszép
parókák!

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Berger József
hölgyfodrász
Budapest, Váci-utca 40.
Telefon: Aut. 836-85.

קניעת קטרה סאבריק
פאן פיינסטעס וילבערעט אלפאק
כינא-וילבער ערצינגט

Teitelbaum Márton ökszerész
Sátoraljaújhely, Rákóczi-u. 27.
אויפטרעגעט עט עטרה רעפארמטורע ווערדען
אויך פער פאסט פראקט ערלעדונט.

3 P. 50-től

kezdve lakodalmakat, banketteket, mindenféle ünnepélyeket vállal a kitűnő konyhájáról általánosan elismert

Welsz, orth. vendéglős
Paulay Ede utca 21. sz.
Mentő rendszer.
Olcsó előfizetési árak!

Mint a hírszolgáltatásban a rádió, a közlekedésben a repülőgép, éppen úgy a fényképezés, helyesebben az arcképfestés terén az airbrush, a légecsét forradalmat okozott. Átalakította az arcképfestés technikáját, lökeletessé tette a kivitel s ami a legfontosabb, hihetetlen mértékben olcsóbbá tette az arcképeket. Ezzel a modern gépezettel, amely Amerikából indult el utjára, Európában még igen kevés műterem van felszerelve. Magyarországon pedig csak egyetlen fényképező szerelte be eddig ezt a technikai csodát, a közismert **Diskay** mester, kinek VII., Rákóczi-ut 74. sz. alatt, a Magyar Divalcsarnok házában és III., Zsigmond-utca 36. sz. alatt vannak a műterem. Ezekben egy darab életnagyságú arcképet kerettel együtt P 18 árban szállít — beküldött fényképek után is! — lapunk olvasóinak, kik egyéb fényképezési szükségleteiket is beszerezhetik ott a legjutányosabb árakon, miután lapunknak sikerült ily irányú megállapodást létesítenie.

vágya a legvallásosabb böcher-rétek körében nyilatkozik meg leg-erősebben.

Nem lehetne-e az elhelyezkedés szükségletét a jesivák keretében kielégíteni? E kérdés megoldása a jesiva problémáknak sarkpontja.

Sokan azt mondják, hogy az iparos jesiva, se műhely, se jesiva nem lesz, se jó iparosok, se igazi *ben tajrók* nem fognak belőle kikerülni. Ez csak adatokra és tapasztalatokra nem támaszkodó általánosítás, a mely elméletben sem áll meg. A tanonczió tartama maximálisan 2-3 év. Nem tanulhatná-e meg az intelligens böcher napi 2-3 óra foglalkoztatás mellett 4 év alatt azt, amit a kevésbé intelligens tanonc megtanul 2 év alatt, amely időnek egy részét a mester magándolgainak elvégzésével is tölti, ami az iparos-jesiva esetében természetesen kizárt dolog. Szelekciót is lehetne csinálni. Aki nagyon jól tanul, azt a tanulmányok felé terelnék és épűgy nem volna fel-ehető a műhelybe az, aki ügyetlenségénél fogva alkalmatlan.

Az iparos-jesiva sorsdöntő fontossága abban is rejlik, hogy új típust van hivatva kifejleszteni: a műhelyből a bészhámidrosba menő ember típusát. Tudjuk, hogy a jesivából kikerültek, ha elhelyezkednek világi foglalkozásban, nem igen tanulnak többé. Ennek oka, hogy nem tanulták meg a profán foglalkozás és a szent tudomány műveése közötti kapocs létesítését.

Az iparos-jesiva igenis alkalmas arra, hogy ilyen strukturájú egyéniségeket kitermeljen. Ezért is kellene a dologgal behatóan s komoly elmélyedéssel foglalkozni. *Jelamdenü Rabénü!* Tanítsatok mestereink!
Lövy Hermann, *Érsekujár.*

DISKAY MONA LISA

művészi fényképező műterem
B U D A P E S T

VII., Rákóczi-ut 74. III., Zsigmond-u. 36.
Telefon: J. 350-89. Telefon: Aut. 517-40
Magy. Divalcsarnok Lukácsfürdővel szemben.
házában.
Cimre kérjük ügyelni!

Kedvezményes ru szelvény.

Utalvány nélkül 50 százalékkal drágább. Ezen kedvezmény érvényes fényképnagyítókra is.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Bámidbor Ijar 29.,
VI. Perek

— Rajschajdes bencsolás —

Sábosz kezdete (Bpest): 7 óra 40 p
kimenetele „ 8 „ 30 „

Vasárnap Rajschajdes Szivan
Csütörtök Erev sovajsz, érív távsiin

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja beföldön postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatások töltik ki)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

— **Rabbihelyettesek családi pótléka.** A nagyméltóságú vallásminisztériumnak az a legutóbbi rendelkezése, hogy a rabbihelyettesek is részesülhetnek ezentúl családi pótlékban: téves beállításban került a nyilvánosság elé, ami pedig alkalmas arra, hogy sokakban jogosulatlan reményeket ébresszen és hogy ezeket céltalan kérvényezéssel hiábavaló kiadásokba sodorja. Felvilágosításul közöljük tehát, hogy a szóbanforgó miniszteri rendelet:

- 1) csakis anyakönyvvezető rabbihelyettesekre vonatkozik;
- 2) Csakis olyan hitközségek jöhetnek számításba, ahol anyakönyvvezető főrabbi nincs;
- 3) Csakis olyan anyakönyvvezető rabbihelyettesekre vonatkozik ez a kedvezmény, akik a rendelet megjelenésekor (1929. ápr. 15-én) már ilyen állást betöltöttek. Tehát azok, akiket ezután választanak meg erre az állásra, a kedvezményre jogosultsággal nem bírnak.
- 4) Csakis azok az anyakönyvvezető rabbihelyettesek kaphatnak családi pótlékot, akiknek évi tiszta jövedelme az 1942 pengőt meg nem haladja.

— Az Orth. Szombattartók Országos Szövetségének vezérlő bizottsága f. hó 2-án bejelentette a Weltyverband der Schomre Schab bos, Berlin, világszervezethez való csatlakozását és a f. év augusztus havában megtartandó világkongresszusra a következő vezetőket delegálta: Sussmann Viktor rabbi, Korein Dezső székfőv. törv. biz. tag., dr. Groszmann Frigyes ügyvéd, dr. Stern Simon ügyvéd, dr. Deutsch Adolf igazgató, Weisz Mór sűteménygyáros (Budapest) és Blas Ede szőlőbirtokos (Debrecen).

— Erdélyben szervezik a Tomché Jesivózt. Kolozsvárról jelentik: „A meghiusult nagyváradai szervezés helyébe a beszercei országos iroda ösztönzésére a huszas rabbibizottság június 5-én szerdán összeült, hogy kimondják az országos szervezkedést. A gyűlés elnöke a beszercei főrabbi.”

— Lehet-e jubileumkor brócht mondani? Brócht. vallástörvényeink értelmében nem szabad az Iten-név kiejtésével (sém um álchüs) akármilyen esetben mondani. Felmerült tehát a kérdés, vajjon a 70. születésnap alkalmából szabade teljes szövegében elmondani a sehe chejon üt. A kérdés időszerű volt a múlt héten Frankl Adolf elnök hetvenedik születésnapján. Ebből az alkalmából ezt a kérdést vallástörvényileg megvilágított a jubilánshoz írott talmudikus értekezésében Schwarcz József nagyváradai egyleti rabbi, aki tudvalevőleg Bonyhádon két évtizeden át kiadója volt a »Vájlákét Jajszéfk« halachás folyóiratnak. Az értekezés tulajdonképpen egy részlet a most kiadásra kerülő »Ginzé Jajszéfk« című művéből. — Minden jó emberünknek kívánjuk, hogy 70. születésnapján még foglalkozhassék ilyen halachikus kérdésekkel.

— A budapesti Tiferesz Bachurim legutóbbi választmányi ülésén Günsberger Henriket titkárrá és Neugewürtz Lázárt könyvtárossá választották. Az egyesület legutóbb megnyerte főorvosává dr. Mittel-

mann Dénes urat (VII. Akácfa u. 6. sz.), aki díjtalanul rendel az egyesület szegénysorsu tagjainak és kedvezményes díjazással minden T. B. tagnak, délután 3—5-ig. Díjtalan kezelésre szóló utalványok a titkárságnál kaphatók.

— A frankfurti rabbiválasztás ügye. Amint hírlik, Szivan 15-én rabbiválasztás lesz Frankfurtban. A hitközség eljárósága Horovitz Jenő hunfalvi főrabbit jelölte. Mi azonban úgy tudjuk, hogy a főrabbi még a valóban diszes állás kedvéért sem hajlandó halhatatlan nagyatyja z. c. l. örökét, a hunfalvi je sivat elhagyni.

— Az első szatmári Jahrzeitra. (Levél a szerkesztőhöz.) Szivan hó 1-én lesz első évfordulója annak, hogy szentéletű mesterem, R. Eliezer Dóvid Grünwald ז"ל szatmári főrabbi az örök létbe vonult. Ebből az alkalmából arra gondoltam, mennyire a szentség jellege domborodott ki minden cselekedetében. Igen fontos volna, ha volt tanítványai megrögzitenek a Megdicsőült személyéhez kapcsolódó emlékeiket, hogy késői utódok számára ragyogó példa maradhasson. Ugy van ezek az apró esetekkel, mintahogy bölcseink mondják a jótékonyságról. Meg van írva: „felölti a jótékonyságot mint a páncélt” és ez a gemóre magyarázata szerint azt jelenti: „amint a páncél egyes gyűrűkből áll, azonképen a czedokó egyes fillérjei egyesülnek a tulvilági életben, számottevő összeggé”. Mesterem nagyságának egyes kisebb megnyilvánulásai páncélgyűrűként fonódnak egymásba s annál jobban kidomborítják előtűnk a Tórát felvértezett kiváló hőst. Az eset a melyett el akarok mondani, még Dunaszerdahelyen való működése alatt történt. Egy gazdag bérlő a városon kívüli telken szombaton is csépelgetett, természetesen a vallásos zsidóság körében nagy megbotránkozást keltő lármával. A mesterünknek rendkívül fájt a dolog, de látta, hogy itt csak kellő okossággal s tapintattal lehet valami eredményt elérni. Odaküldött tehát az illetőhöz s magához kérte. A bérlő meg is jelent s akkor a rabbi arra kérte, hogy engedjen az ő telken egy szombati póznát (érív) felállítani, mert másképen nem lehet hordani. A bérlő aki olyan zsidó volt, ki sohasem bánta, ha — más tartja a vallás törvényeit, csak őt hagyják békében, készséggel megígérte a kérés teljesítését. Másnap ott állott az érív. A legközelebbi

szombaton az egész környék s legjobban a keresztény munkások neveitek azon, hogy a szombati jel mellett csépelget szombaton Nem akarván nevétségessé lenni, a következő héten beszüntette a szombati cséplést s szüntette a következő években is. Így dolgozott a Megdicsőült a vallásosságért. Ha kellett, erővel, ha kellett akkor „hevét örüm bemiczvajsz” diplomatikussal eljárással. Legyen áldott az emléke. Günsberger Fülöp, Rákoshegy.

— A félegyházi Talmudtóraban Liebermann főrabbi hathatós közreműködése folytán erősen felendült az igazi orthodox szellemtől hevitett, vallásossággal párosult tóranulás. A legutóbbi tisztújítás alkalmával megválasztottak: Brudermann Jenő elnök, Klein Teofil alelnök, Fisch Miksa pénztárnok, Sinai V. titkár, Breuer N. ellenőr. Választmányi tagok: Frank Miksa hitk. elnök, Fisch Illés hitk. alelnök, Löwenheim S., Klein Ábrám, Strassburger S.

— Egy megtért. Az angol nagyipar egyik legkiválóbbja, Sir Alfred Mond a legutóbb a Lord Melchett nevet kapta. A lord előbb távol állott a zsidóságtól, leányát katolikushoz adta nőül. Pár év előtt a palesztinai föld szerete felkeltette érdeklődését a zsidók iránt. Most pedig elvállalta egy londoni Talmudtóra felállítására irányuló akció irányítását. Ő maga ötszáz fontot adományozott arra az alapra, amelyből egy londoni Talmudtóra-házat fognak felépíteni. Az előkészítő bizottságnak egy legutóbbi ülésén lord Melchett kijelentette, hogy a Talmudtóra szerepél a zsidó élet és zsidó szellem ápolásában igen fontosnak tartja és annak a meggyőződésnek adott kifejezést, hogy a Talmudtórát az egész világon támogatni kell, hogy a serdülő zsidó ifjuság őseink hitében és tradícióiban megmaradjon.

— Ez azután egyenjogúság! A multkor irtunk az erdélyi iklódi hitközség 30 hold földjéről, amely neki törvényesen járna az erdélyi földreform szerint. A 30 holdat megszavazta a minisztérium, de elutasította egy alantasabb hivatal, amelynek értelmében a földreform csak román nemzeti hitközségekről beszél. Egy kolozsvári lap most közli az illető aktát, amely kortörténeti jelentőségű, mert mutatja milyen módon képzelet egy állami tisztviselő a felekezeti egyenjogúságot. Ugy: senki sem kap semmit. Az akta így hangzik: „Tisztelettel, visszazáraztatjuk az 1925. július

STERN ÉS TÁRSA

orth. כשר virstill, szalámi
és füstölthúsárugyár

a nyári idény beáll-
tával ajánlja
kitünő
szalámi
gyártmányait.

5 kilogramm rendelésnél
franco, franco.

Gyár és iroda:

Nefelejts-u. 12.

Telefon: J. 458—30.

Főüzlet:

Király-utca 54.

Telefon: Lipót 980 08.

Sürgőnycim: „Sterncomp”.

21-én 24.398. szám alatt hozzánk juttatott aktákat és értesítjük, hogy a legtöbb kisajátítás ellen nincs kifogásunk és csupán a hét zsidó kisajátítást (Nagyiklódon és Mintiul Gherlein) ellenezzük, miután ellene vagyunk annak, hogy rabbik földet kapjanak. Ami a többi kisajátítást illeti azt véleményezzük, hogy katolikusok és reformátusok se kapjanak földet, A mi a lutheránusokat illeti Sajómagyaroson ne kapjanak földet.

— Adományok. Egyik amerikai előfizetőnk Lax Zsigmond ur Detroit, 2—2 dollárt küldött: Weisz Mór. Eger. Dobó u. 6. részére, továbbá Weisz Gyula Budapest, Szentkirályi u. 4. számára és „Beteg árva” jeligére. A 6 dollárt rendelkezéséhez juttattuk.

— Szijüm hásász Tokajon. Ijar hó 21-én, a bold. emlékü nagyhirü Strasser Akiba tokaji főrabbi z. c. l. Jahrzeitjén tartotta a tokaji Sasz Chevra a szokásos szijüm ha-Sász ünnepélyét. A Sasz Chevra Béczt, a jesiva pedig Pszochimot fejezte be. A szijüm utáni banketten, mely a reggeli órákig tartott: Jungreis Nándor tokaji főrabbi, Strasser tiszafüredi főrabbi, Moskovitz Salamon tokaji dájjen, Strasser Náthán (Hajdudorog), Engl Sándor (Tokaj) és Guttmann Eizik tokaji jesivanövendék mondtak tartalmas chárifesz és mágidesz beszédeket.

— A nagyváradai neológ főrabbi Maniunál. Dr. Kecskeméti Lipót nagyváradai főrabbi kihallgatáson volt Maniu miniszterelnök-nél, akinek memorandumot nyújtott át az erdélyi magyar zsidóság iskolai sérelmeiről. A közel egy óráig tartó kihallgatás során a főrabbi elpanaszolta, hogy az erdélyi zsidóságnak nem engedik meg, hogy a magyar oktatási nyelvet használja, a héber vagy román nyelvet oktadják a zsidó tanulóknak, holott a zsidóság anyanyelve a magyar, sem héberül, sem románul nem tud. Ez az oktrojált nyelv-tanulás a gyermekek számára oly idegmunkát jelent, amely őket gyermekéveiktől egyszerűen megfosztja. Maniu miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy gondolkozni fog a kérdésnek helyes megoldásán s referátumot fog kérni a szakminisztertől.

— 14 zsidó az új angol parlamentben. A most lezajlott angol választások eredményeképpen tizen-négy zsidó jutott be a parlamentbe, még pedig minden pártnak vannak zsidó tagjai. A liberális párt egyik erőssége: Sir Herbert Samuel, aki Palesztina első fő kormányzója volt. Liberális párti Rothschild James. A konzervatív párti 6 zsidó közül nevezetes Sir Saasson, akinek neve tulajdonképpen a héber „szószáj” (szefárd, kiejtés szerint szaszon) átirása s akinek családja Indiában vezető szerepet tölt be. A munkáspárt 3 zsidó tagja van. A munkáspárt uralomra jutásától egyébiránt az angol zsidók a palesztinai gyarmatosításra vonatkozólag várnak sok eredményt s kormánytámogatást az eddiginél hatásosabb nyilvánulásban.

— Baracs Károly temetése. Vasárnap délután nagy gyászoló közönség részvételével temették el Baracs Károly ulvári tanácsost a farkasréti temetőben. A temető bejárata mellett állították föl a budai zsidó hitközség volt elnökének ravatálát, amelyet két sor égő gyertya vett körül. A ravatal mellett volt az elhunyt nagybátyja Löw Immanuel felsőházi tag Kiss Arnold vezető főrabbi mondta az első búcsuztatót, utána Edelstein főrabbi búcsuztatta Baracs Károlyt, majd Eulenberg Salamon, az Országos Iroda, Krieszhaber Adolf a budai izraelita hitközség nevében és még többen mások méltalták az elhunytat. Löw Immanuel főrabbi héber imát mondott. — Az orth. hitközséget obudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök képviselte.

— Orthodox ifjúsági szövetség Ausztriában. Június 2-án folyt le 84 delegátus jelenlétében az ausztriai orthodox ifjúsági egyesületek szövetségének első konferenciája. A szövetséget többek közt a burgenlandi orthodox hitközségi egyesülés nevében Ehrenfeld főrabbi (Nagy-marton) táviratilag üdvözölte. Az egyesület határozata értelmében felkéri az összeülő agudista konferenciát, hogy foglalkozzék a portugáliai marannosok és a jemeni zsidók helyzetével, sürgetik továbbá a jesiva-ügynek eddiginél melegebb felkarolását.

— Drós és üdvözlés. Schwarz Beczalel, lapunk munkatársa, a kisvárdai Tiferesz Bachurim egyesületben a vezetőség felkérésére egyszerű dróset mondott a múlt szombat délután. Dél előtt szíves üdvözlöttekkel kereste fel eljegyzése alkalmából, nagybátyjánál Schwarz Zsigmond talmudtudósánál a hitközség egy nagy része. Az üdvözlők sorában megjelent Rosenbaum Mózes főrabbi is.

— תרומה. כשר —

VÉNUŠ

ételzsir

Synders győri orth. főrabbi ur hechserevel ellátva.

Vénus ételolaj

kiváló minőségben minden fűszer, csemege és élelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.
Kohn Adolf és Társa
Győr-Budapest, Zoltán-utca 16. Telefon: 208-22.

Képviseli:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Újpest” 161.

— A jesivák ügye a román parlamentben. A román kamara most iskolaügyi javaslatot tárgyal, amely alkalommal dr. Fischer József zsidó képviselő felsorolta a zsidóság sérelmeit e téren. Azt mondta többek között: »Nagy sérelme a zsidóságnak, hogy a magánoktatási törvény 75. paragrafus az úgynevezett zsidó azilumokat csak 5-7 éves gyermekek számára engedélyezi. Gyermekek nagyrésze nevelését ezekben a valóságos kulturális intézményekben kapja, amelyeket jesiváknak és chédereknek neveznek s a valóságos zsidó lakosság nem mondhat le arról a jogáról, hogy ilyen iskolákban nevelje gyermekeit. Hatalommal való visszaélés történt Bánffy-nyadon, ahol egy ilyen iskolát becsuktak a hatóságok. Egy olyan kérdésnél, amely egyáltalában nem érinti az állam érdekeit, megzavarták a zsidó lakosság nyugalmát. Nem tudom belátni, hogy miért kell ezeket a valóságos iskolákat, amelyek századok óta működnek, törvényen kívül helyezni és így megsérteni a zsidó lakosság valóságos érzületét.«

Az Izr. Szünidei Gyermekek Egyesület most bocsátotta közre működése 19. évről a jelentését. Ezidén a nemes-célú egyesület 432 gyermeket nyaraltatott. A június 3-i közgyűlésen nagy lelkesedéssel ünnepelték Galambos Jenő igazgató tevékenységét.

— A szombathelyi Tiferesz Bachurim felkérésére, Einhorn Ábrahám rabbi az elmúlt szombaton a bészhamidros nagytermében előadást tartott. Az ifjúság zsufolásig megtöltötte a helyiséget és élvezettel hallgatta a nagyszerű előadó szépen felépített, lendületes mágidüszát. Beszédében különösen megdicsérte a többi, mint 80 tagból álló egyesületet, mely oly agilisán van megszervezve, hogy úgy a jesivából kikerült ifjak, mint azok, akik nem tanulhattak, a kiváló előadók révén pompás előadásokat élvezhetnek. Beszéde végén lelkesen buzdította a tagokat, hogy a megkezdett, lesem somáji munkát szentelt munkát még nagyobb buzgalommal folytassák.

— A kisvárdai jesivai Kinjan Szefurim együletben megválasztottak: Kroó Sándor elnök, Pollák Emánuel gondnok, Preisz Lajos ellenőr. Választmány: Pollák Géza, Rosenbaum Jenő, Gottlieb Zoltán, Klein József.

— „Bem apó” zsidó származásu. A magyar szabadságharcban oly nagy szerepet játszott Bem apó néven ismert tábornok, aki később Törökországban, mint Murat pasa magas katonai tisztséget viselt, most Tarnow-ban mauzoleumot kap, amelybe nagy ünnepek között átviszik tetemeit Törökországon és Magyarországon keresztül. Ebből az alkalomból felemlítik külföldi lapok, hogy Bem 1794-ben vallásos zsidó szülőktől származott és csak a katonasághoz való kerülése idegenítette el a zsidóságtól. Amikor a magyar szabadságharc leveretése után török tábornok lett, több zsidó rokonát hozatta le Szíriába és elhelyezte őket magas állásokba.

— Két rabbicsalád násza. Gyönyörű külsőségek mellett folyt le Lágboajmer napján Deutsch Mózes szabadkai főrabbi leányának Frey Mayer nagysurányi főrabbi fiával való egybekelése. A fiatal férj kiváló talmudtudós és már meg is választották apósa régebbi működési helyén: Lemesen, főrabbinak. A lakomán fel szólaltak az örömszülőkön kívül többek között Schreiber Mózes egri rabbi és a péterrévei főrabbi.

— Ha a hatóság akar. A bajorországi Kaffelstein hegyen az egyik sziklára a telektulajdonos 2 méter nagy, antiszemita jelvényt ismert horogkeresztet mázoltatott. Erre Wertheim város polgármestere befestette a gyűlölet jelvényét. A telektulajdonos új a rámozdította a horogkeresztet. Erre a város felrobbantatta a sziklát, mivel a tulajdonos nem akarta a hatósági tilámat respektálni.

— A bonyhádi orth. leányegylet vasárnap tartotta alakuló közgyűlését, melynek kapcsán a következők választották meg a vezetőséget: Diszelnöknő: Preszburger Áronné főrabbiné, elnöknő: Galandauer Gyuláné, alelnöknők: Grosz Helén és Strausz Malvin, tkárnő: Glattstein Paula, pénztárosnő: Krizler Gizella, könyvtárosnő: Galandauer Cecília. Az egyesület kitűnő lendülettel indul kitűzött célja felé.

Nyiltér*)

Tudomására adom a nb közönségnek, hogy a Grádóban levő Goldberger-penzió sohasem volt s ma sincs felügyeletem alatt, mivel elvből semminemű felügyeletet nem vállalok.

Gorizia (Görc), 1929. május 30.
5689. I. ar 21.

Schreiber Ábrahám
főrabbi.

*) E rovatban közölte a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Családi hírek

Rosenfeld Juliát Fehérgyarmatról eljegyezte Schwarz Beczalel. Nagyvárad.

Grosz József, Vámospercs, Blumentfeld Rózsika, Berettyóújfalui. jegyesek.

Braun Bertát Soltvadkertről, eljegyezte Ehrenfeld Salamon, Zen-

Csak Goldberger-festőt kérünk!

GOLDBERGER SÁM.F. és FIAI RT

összes gyártmányai, ugymint:

kékfestő karton, frence, creppe, gyapju és pamut-delain, cloth, serge, valamint sima és nyomott barchet-flanel, valamint **felkendők** kizárólag kereskedők részére kapható

Bemberg-selymek,

Reiner Károly Részv.-Társ.

textiláru bizományi nagykereskedésben

Sürgönc.: Reingold. Tel.: J.392-12. Budapest, VII., Péterffy Sándor-utca 44. (Garay-tér sarok.)

táról, (Minden külön értesítés helyett.)

Frenkel Hilel és Stein kisaszszony, Balmazújváros házassági ködőittek. A lakodalmon Fried Menyhért főrabbi és Soffer József, a budapesti Szeretelmű ház igazgatója beszéltek nagy hatással.

Szerkesztői üzenetek

Többeknek: Jövő heti számunk az ünnepre való tekintettel előbb fog megjelenni. Lapzárta kedd délután. Kérjük t. tudósítóinkat és hirdetőinket erre a körülményre tekintettel lenni. — Nyaralók figyelmébe: A nyaralási szezon beálltával felkérjük t. előfizetőinket, hogy a címváltozásokat idejekorán szíveskedjenek kiadóhivatalunknál bejelenteni. — K. J.: Jánoshalma nem főrabbit, csupán pászkener rabbit választott. — Csehimindszent: Az őnéhez hasonló cikket jelen számunkban közlünk. — Érsekújvár: Nyílt levelét érthető okokból nem közölhetjük. — B. S.: 1) Egy beszédet kivéve németül hangzottak el. 2) A Szombatjónról egész nagy irodalom van, a mely össze van foglalva Leser S. M. héber értekezésében. (Ászeresz Hászvim, Drohobitsch, 1908.) Abessiniától Kináig mindenütt keresték s bár mindenütt vannak természeti csodába menő

Szép és olcsó

zsidótárgy vizsgái

jutalomkönyvek

legutányosabban a Remény zsidó ifjúsági folyóirat kiadóhivatalában, (Budapest, IV., Magyar ucca 3.) kaphatók. — Kivánatra könyvjegyzék!

Mielőtt **SIRKÖVET** vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést

Róna Sándor sirkőgyárából, Nyiregyháza.
Orthodox templom mellett. Telefon 219

Divatköföde! Javításokat elvállalok. Oppmann, Kisdiófa-u. 9. — (Szombaton zárva.)

minden festőművész

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vasárnapon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő. —

A nyiregyházi aut. orth. izr. hitközség Elnöksége.

A nyiregyházi aut. orth. izr. hitközségnél metsző-bááltiló alkalmazása határozatolt el. Az állásra három elismert tekintélyű orth. rabbi képesítését bíró

שו"ת מומחה ויר"ש מרכ"ם egyén pályázhatik. Csakis kellemes hangú metszők jöhetnek komolyan figyelembe, akik kizárólag orth. hitközségnél működtek. Pályázók irataik másolatát a hitközség Elnökségéhez küldjék. Uiköltséget a hitközség csak a meghívottaknak térít meg.

Nyiregyháza, 1929. év június hó 3-án.

Az Elnökség.

Hirdetmény.

Miután a kiirt פ"ב-pályázatot **Julius 10-ig meghosszabbítottuk**, kérjük elsörendű ש"ב וב"ה יריש — kik 35 évnél nem idősebbek és 3 tekintélyes orth. rabbitól kaboló-val bírnak — pályázatuk szives beküldését.

Győr, 1929. június 2-án.

Schwarz Izidor

hitk. elnök.

Brandstätter Aladár

hitk. titkár.

Apró hirdetések

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta közvetít házasságot Nagy Jenő Rákóczi-ut 57.b. — Telefon (cégnélküli levelezés).

ELISMERT KAPACITÁS, előkelő családból, jólsituált, egyedülálló 56 éves jámbor zsidó keres intelligens, valódi vallásos, jó családból származó, gyermektelen 40—50 év közötti zsidónőt, aki némi vagyonnal rendelkezik. Lehet 40 éven felüli leány is. »Kapacitás« jeligére.

26 ÉVES vallásos, intelligens, jó családból való fiatalember, kimutatható 1000 pengő havi jövedelemmel, nősülne. Csakis jó családból való csinos leányok hozzájártozói irjanak »Iso tajvo« jeligére a kiadóba.

FÉRJHEZ adnám művelt, szép, fiatal lányomat, önálló existenciával rendelkező vallásos, talmudtudós, intelligens fiatal emberhez. Ajánlatokat »10.000« jeligére a kiadóba kérek.

ISMERETSEG hiányában ezután keresek csinosnak mondott, intelligens, üzleti jártassággal bíró leánynomnak oly konzervatív gondolkozású fiatalembert, kit 20 év óta fennálló üzlettembe társul fogadnék. Teljes című leveleket »MÁZEL« jelige alatt a kiadóhivatal továbbít.

BENŐSÜLNÉ zsidó családba vallásos, jó hangú fiatalember, ki a schiteszt is kitanulná. Leveleket Hüllő-u. 12. II. 20. Einhorn Zsigmond.

SOGORNOMET, ki 28 éves, nagyon szép, intelligens, háziasan nevelt, vidéki urileány (jó varrónő), férjhez adnám némi hozománnyal egy feltétlenül önálló existenciával bíró vallásos uriemberhez. Ajánlatokat »Akeresz hábajisz« jeligére a kiadóba kérek. Schádchenok díjaztatnak.

VALLÁSOS, intelligens, jókedélyű kisasszonyt keresek öt és fél éves ikerlánykákhöz. Esetleg öszre. »Nyugodt otthon« jeligére a kiadóba.

SZOMBATOT TARTÓ oly fiatal embert keresek, szesz szabadrak táram, szesz, bor és sörnagykereskedésemben, likőr és pálinkagyáramba, akinek nagy jártassága van e szakmában és vevőknek el tud adni, azok kiszolgálásában résztvesz. Cím »Likörgyár« jeligen a kiadóhivatalban.

17 ÉVES fiatalember, ki a szakmában másfél évi gyakorlattal rendelkezik és az irodai munkában is kellő jártassággal bír, alkalmazást keres szombattartó kereskedőnél azonnalra. Fizetési igénye megegyezés szerint. Levelek Windt Mór Buj, Szabolcs megye címzendők.

MÉSZ, hófehér, fával égetett, (Elesdinél zebb); TÚZIFA, mindenféle tűzifa kapható, Pollák Zsigmondnál, Debrecen.

MÁSFÉLÉVES fiúcska és 6 éves ikerlánykákhöz megbízható, intelligens kisasszony kerestetik. »Rechnitzer« jeligére kiadóba.

TANULOLÁNYOK nőruha varrodába felvételnek. Sziv-u. 38 II. 19.

SZOMBATTARTASSAL fizető tanuló lányok felvételnek. Mlle Irén női divatszalon. Akácfa-u. 57.

AZONNALI belépésre keresek minden zsidó leányt vidékre, orth. házba. Fizetési igények megjelölésével kérek ajánlatot »Jó bánás mód« jeligére a kiadóba.

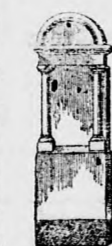
RÉGI, JOBB, bevezetett orth. kóser étkezde betegeskedés miatt eladó. Erdeklődni lehet Popper Dezsőnél Dob-u. 19.

JUHTURO ORTH. KÓSER, naponta friss, minden mennyiségben leszállítva. Első Debreceni Turógyár. Debrecen, Darabos utca 20. szám.

INTELLIGENS orth. asszony hávezetőnői állást keres vidékre is. Szatmári N. Kispeszt, Toldi-u. 24.

PAROKAT tartós hullamokkal (präparált) hajból legolcsóbban készít Teitelbaum Helén, Miskolc Szentpályi-u. 1.

Mindenféle nyomtatvány legolcsóbban beszerezhető Schwarz Lipót motorüzemű könyvnyomdájában Kunszentmiklóson. Kérjen árajánlatot!

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakob villanyerőre berendezett sírkőüzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

הליכי köszörelését és tükkőrfényesre polirozását, gyertyatartók, disztárgyak ezüstözését és nikkelezését felelősséggel vállalja Garfunkel Mór műköszörités és készüze. Nyiregyháza, Széchenyi-tér 6.

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése, az orth. rabbiság felügyelete alatt Bpest, VII., Dob-utca 28. sz. Naponta friss áru, Házhöz szállítás. Telefonhívó J. 334—76.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda. Budapest, VI, Próféta ucca 7

יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:

Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425—90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:

Groszberg Jenő

A kinyilatkoztatás ünnepére

Irta: óbudai Freudiger Abrahám, a budapesti orth. izr. hitközség elnöke

A Tóra kinyilatkoztatásának ünnepén a zsidó ember mélyeséges áhitatban, emelkedett lelkülettel gondol arra, hogy a világtörténelem legnagyobb eseménye játszódott le Szivan hatodikán a Szináj hegyén. „Hallotta-e valaha egy nép I ten szavát hangzani tűz közepette, mint Te hallottad” — mondja a kinyilatkoztatás közvejtője, Majse Rábénü, amikor a Tíz-ige kinyilvánításának körülményeire vissza emlékezik. Évezredek multak el azóta, de mindenkor bevalósult a szent ige a hagyományos interpretálásban „Onajchi tikánti amüdeho”, a Szináj hegyén elhangzott és a tiz parancsolatot bevezető „Onajchi” („Én vagyok”) szilárdította meg az erkölcsi világ ingadozó oszlopait. A Tóra lett az a hid, amely a gyarló embert az örökkévalóság világába vezeti, a kinyilatkoztatott Tan lett az a létra, amely olyan mint a patriarcha álmában megjelent: „a földben gyökeredzik” (müczov orcó) mert gyarló emberekhez szól, „de csúcsa az égig ér” (verajsaj mágiá hásomájmo), mert mulandó napjainknak örök értéket, mulhatatlan tartalmat tud adni. Bizonyára ez a gondolat nyilatkozik meg R. Jehajsüá ben Lévi költői mondásában (Sábosz 89):

— Amidőn a Mindenható a Tórát adta, eljött a Rossz, a Szóton s kérdezte tőle: רבשעי תורה היכן היא Világ Ura, hol van a Tóra? A Mindenható azt felelte: a földnek adtam. Elment a Szóton a földhöz és kérdezte tőle: hol van a Tóra? A föld azt felelte: אלקים הבין דרבה I-ten ismeri utját. Elment a tengerhez; majd a mélységbe, de a Tórát nem találta meg, mivelhogy Ijov-ban is az olvasható: a mélység azt mondta nincs bennem, a tenger azt mondta nincs nálam. Visszament a Mindenható

hoz és panaszkodott: רבשעי חישתי בכל הארץ ולא מצאתיה „Világ Ura, kerestem a Tórát az egész világon, de nem találtam...” — Menj Majsehoz, hangzott a mennybéli válasz. A nagy Mester a Szóton kérdésére szerényen azt felelte: mi vagyok én, hogy a Mindenható nekem adta volna a Tórát? Erre szólt az Ur: „mivelhogy szerénykedtél, neveztessek a te neved után Majse Tórájának.

A föld, a mélység, a tenger jelképei annak, hogy a Szóton, a hitelenség mivel akarta idők folyamán pótolni a Tórából fakadó élet-megnyugvást s áldást. Elsősorban a „földet”, a vagyonszerzést jelölte meg az élet céljának. De csakhamar bebizonyosodott, hogy az anyagiak szerzése nyomában ott tálong a lemondó megállapítás: „gám ze hevel — ez is semmiség...” A Tóra áldása nincs a földben. Épügy nincs az élvezethajhászó törekvésekben, a melyeknek szimboluma a soha be nem telő tenger, amint a bibliai bölcselkedő is mondja: „az összes patakok folynak a tengerbe, de a tenger nem telik meg...” S vannak olyanok, akik szemében az élet igazi áldása a tudomány mélységében való búvárkodás. Am ez a mélység is isméli Ijov szavát: „nincs bennem”, a tudomány sohasem fog az ember legszentebb reményeit képező kérdésekre választ adhatni. A föld, a tenger, a mélység után Majse Rábénühoz fordul a Szóton. Azt hiszi, hogy a szent Tan is olyan könyv, mint a többi, emberi mértékkel mérhető. Majse elhárítja magáról a Tóra-adást. I-tenre mutat, az örök bölcseség forrására, a végtelenre, akinek tetszett mérhetetlen irgalmában kinyilatkoztatni akarátát, elsősorban a zsidóságnak, az ő alá-

zatos szolgálja utján. Ezt hirdeti R. Jehajsüá ben Lévi és ez a tudat képezi a zsidó kiválasztottság, az „átóh vechártónü” vallomás alapját. Amint a talmud elbeszélése szerint (Peszóchim 68) Rav Jajsxáf különös ünnepélyességgel ünnepelte meg a Tóra-adás napját, mondván: אי לא הווי יומא דקא נריס „ha ez a nap nem volna, mennyi hozzám hasonló Joszef volna az utcán...” úgy érezte a zsidóság is mindenkor, hogy a Tóra nélkül mennyi hozzá hasonló nép van a világtörténet viharos útjain.

Ez a tudat hassa át közösségünket. A Tóra adja meg a zsidóságnak az értékét. Ezt különösen hangsúlyozni kell a mai időben, amikor a nem-orthodox zsidóság egyes tagjai, egy Beryson, egy Einstein, egy Marshall, egy Herbert Sámuel oly nagy hírnévre tettek szert s félt, hogy ennek folytán az ifjuság elveszti érzékét a Tóra igaz s örök értékei iránt. A zsidóságnak egyetlen területe a Tóra tanulása és tanainak gyakorlása. E tekintetben nagy feladatot vár orthodoxyánkra. Valahányszor az oroszországi rettenetes állapotokról olvasunk, amelyek a Tóra egykori szentélyeinek (Woloschin, Pinsk, Lubawitsch) öszszeomlásáról szólnak, jusson eszünkbe, hogy a Tóra szelleme vándorutra indult s nekünk itt kötelességünk lekötöni e szellemet s minél több embert, minél intenzívebb Tóratanulásra megnyerni. A feladat nagy, a mai gazdasági viszonyok mellett szinte emberfeletti, de dolgoznunk kell érdekében odaadással, a nehézségek legyűrésére irányuló lendülettel és vallásos zsidóhoz méltó felelősséggel. Ha meg lesz a törekvés, a mennyei irgalom biztos eredményel áldja majd meg tevékenységünket.